

Σένα σὲ πρέπει ἀφέντη μου, νὰ γίνης καπετάνιος,
νὰ δρίξης χίλια κάραβα καὶ δυὸ χιλιάδες βάρκες,
νὰ δρίξης καὶ τὸ Γαλατᾶ καὶ τὴ μισὴ τὴν Πόλη,
νὰ κοσκινίξης τὰ φλουριά, νὰ δρυμονίξης τᾶστρα
κι' ἀπὸ τὰ κοσκινίδια σου κερνᾷς τὰ παλληκάρια.
Κέρνα τα, ἀφέντη μ', κέρνα τα, τὰ κακονυχτισμένα
μὴν τὰ κερνᾷς παλὴν κρασὶ, γιὰτὶ θὰ τὰ μεθύσης,
μόν' κέρνα τα κανὰν παρὰ νὰ τὰ καλοκαρδίσης.

(Ἀπὸ τὰ Κάλαντα τοῦ Αὐδημίου)

Συλλογὴ
Α.Ε. Ζαχαρίας
1940

ΠΑΡΟΙΜΙΑΙ ΚΑΙ ΠΑΡΟΙΜΙΩΔΕΙΣ ΦΡΑΣΕΙΣ
ΑΥΔΗΜΙΟΥ *

Ε. Ζαχαρίας:
Μ.Ε. Ζαχαρίας:
- Θεωρία!
τ. Ι Β' 1939
^ 333-362

391. Ἀ γ ά π η. Ἀπὸ μακρὰ κι' ἀγάπ'
πάρ' ἀπὸ κοδὰ κι' ἀμάχ.

Τὴν ἔλεγαν συγγενεῖς καὶ στενοὶ φίλοι, οἱ ὅποιοι, ὡς ἐκ τῆς οἰ-
κειότητός των ἤρχοντο εἰς προστριβὰς ὅταν ἔζων ὁ εἰς πλησίον τοῦ
ἄλλου.

392. Γιὰ τς ἀγάπης τὸν καημὸ
πίπ' ἢ γλάστρα τὸ νερό.

Ἐκεῖνος ποὺ εἶναι ἐρωτευμένος περιποιεῖται ὅλους τοὺς συγγε-
νεῖς τῆς κόρης διὰ τὴν ὁποίαν ἐνδιαφέρεται.

393. Ἀ γ α π ὦ. Ὅπ' ἀγαπᾷς κατοῦρα,
κι' ὅπου μισεῖς χτενίσ'.

Πρόληψις. Ὑπῆρχε καὶ ἡ συμπλήρωσις, ἡ ὁποία σπανίως ἐλέγετο
Κι' ὅπου ποθεῖς καταστροφὴ
κάθου καὶ ξενυχίσου.

394. Πέθανε νὰ σ' ἀγαπῶ,
νὰ ζῆς νὰ σ' ἔχω ἀμάχη.

Διὰ μερικοὺς ποὺ ἔδειχναν ὑπερβολικὴν θλίψιν κατὰ τὸν θάνα-
τον τῶν οἰκείων των, ἐνῶ ὅταν ἔζων ἐφέροντο βαναύσως πρὸς αὐτοὺς.

395. Ἀ γ ρ ο ι κ ι ᾶ. Ἡ ἀγροικιὰ κι' ἡ π'τανιὰ δὲ γρύβῃαι.
Μερικοὶ λέγουν ἢ ἀγροικιὰ καὶ τὸ χρέος.

396. Ἡ ἀγροικιὰ μέσ' στοὺ τσ'βάλι δι βαίνῃ.
Δὲν κρύβεται ἢ ἀνοησία.

397. Ἀ κ ο ύ ω. Ἀκουγε παπὰ π' αὐτοῦ.
Εἶναι ἀνάλογος μὲ τὴν κοινοτέραν :

* Ὅρα Τόμ. Ζ', Σ. 340—550, καὶ Η'. 392—411 παροιμ. 168 καὶ Ι'. 295—323
παροιμ. 222.

Σένα τὰ λέγω πεθερά γιὰ νὰ τ' ἀκούῃ ἡ νύφη.

μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι ἐλέγετο ὅταν ὁ ἀκούων δὲν ἦτο πταίστης ἀλλὰ ἀδικούμενος καὶ ἐφιστάτο ἡ προσοχή του.

398. Ἀ λ ε π ο ὦ. Ἡ γηαλεποῦ τὰ σταφύλια τᾶπε ἄγρα.

Ταυτόσημος μὲ τὸ ὄμφακες ἔτι εἰσί.

399. Ἀ ν θ ω π ο ς. Ἡ γιάθρωπος σ' βαράδ' σο
δι γάτσε μονάχους.

Καὶ ὅλα τὰ καλὰ ἐάν ἔχη κανεῖς δὲν ἡμπορεῖ νὰ τὰ εὐχαριστηθῇ
ἐάν θὰ εἶναι μόνος.

400. Ἀ π ο θ ν ῆ σ κ ω. Ὅποιος πέθανε μετάνοιωσε.

Τὴν ἔλεγαν ἀμέσως μετὰ πᾶσαν κακοκαιρίαν, ὅταν ἐδιορθώνετο
ὁ καιρός.

401. Ἀ ρ ῥ ᾶ δ α. Ἀρνάδ' ἀρνάδα γέννησε,
ἀρνάδα κάμνει πέντε
καὶ τὰ σκυλιά τριαντάφυλλο,
τοὺς κίμπους κατεβαίνει.

Διὰ τὰς γυναῖκας ποὺ ἔκαμναν πολλὰ παιδιά. Εἶναι περικοπὴ
παραμυθιοῦ, κατὰ τὸ ὅποιον ἕνας νέος ἀμέσως μετὰ τὸν γάμον του
ἐφυγεν εἰς τὴν ξενιτειὰ καὶ ἐνεπιστεύθη τὴν σύζυγόν του εἰς τὴν
μητέρα του. Αὐτὴ ὅμως ἤθελε νὰ τὴν ἐξοντώσῃ καὶ τὴν ἔστειλε εἰς
τὸ βουνό μὲ ὀλίγα πρόβατα καὶ τὴν παρήγγειλε νὰ μὴ ἐπιστρέψῃ
ἐάν δὲν τὰ πολλαπλασιάσῃ. Παρ' ἐλπίδα ὅμως τὰ πρόβατα ἐπολλα-
πλασιάσθησαν καὶ τὴν ἡμέραν ἀκριβῶς ποὺ ἐπέστρεψε ὁ ἄνδρας
τὴς κατέβαινε καὶ αὐτὴ μὲ τὰ πρόβατά της καὶ μὲ τὰ σκυλιά της ἀπὸ
τὸ βουνό.

402. Ἀ ῥ ῥ ᾶ ἦ. Ἐξω τῆς ἀλλῆς ταύτης.

Δι' ἀνθρώπους ποὺ δὲν τοὺς συναναστρέφοντο.

403. Ἀ ω ρ ο ν. Ἀργο¹⁾ γούρμω²⁾, οἷλα ἔνα;

Δι' ἐκείνους ποὺ δὲν ἔκαμναν διάκρισιν τῶν πραγμάτων.

404. Β ᾶ ζ ω. Δά¹⁾ βάνω τὸ κιούπ' στὸ λαιμό μ'.

Δὲν εἰμπορῶ νὰ ὑπερβάλω τὰς δυνάμεις μου.

405. Ἐβανε τοὺς κουφάλες τ'
στοὺς ἀρουβά.

Ἀπεδύθη εἰς κίνδυνον διὰ νὰ ἐκπληρώσῃ ἔργον τι.

1) Ἀωρον.—2) Ὠριμον.—3) Δὲν θά.

406. Β α ρ ὤ. *Οπ' βαρέσ' μονάχος τ'
δι βοιάει.

Όταν κανείς υποφέρει ἐκ τῶν ιδίων του σφαλμάτων δὲν γογγύζει.

407. Β α σ τ ὤ. Δι βαστάει ἡ στόμας τ'ς ξερά κ' κιά.

Δι' ἐκείνους ποὺ δὲν εἰμποροῦσαν νὰ κρατήσουν μυστικόν.

408. Β γ ά ζ ω. Δά τ'ν βγάλουμε στὸ βαχά¹⁾.

Διὰ συνεικείσια, νὰ μὴ βιασθοῦν νὰ ἐνεργήσουν, ἀλλὰ νὰ περιμένουν.

409. Σὰ βάλνα οἱ γαῖδάρ' κέρατα.

Διὰ κάτι τὸ ὁποῖον ἀδύνατον νὰ γίνη.

410. Μὰς ἔβγαλα στὸν καβάνη.

Διὰ κάτι ἀπρόοπτον τὸ ὁποῖον ἔσωζε τὴν κατάστασιν.

411. Β γ α ί ν ω. *Εβγα ὄξον κι βορέψον
ἔδα μέσα σπητάρων.

Τὸ ἔλεγον αἱ οἰκοκυραί, ὅταν ἐζήτην κάτι ἀπὸ τὰς γειτόνισσας τῶν καὶ ἐξετίθεντο ἄνευ λόγου, διότι ἐὰν τὸ ἀνεζήτην ἐντὸς τῆς οἰκίας τῶν θὰ τὸ εὑρίσκον.

412. Β λ ά χ ο ι. Μεῖς οἱ βλάχ'
ὅπως λάχ'.

Παρότρυνσις ἡ δικαιολογία διὰ τὴν λιτότητα, ἡ ἔλλειψιν χρεωδῶν, ἰδίως κατὰ τὴν ὥραν τοῦ φαγητοῦ.

413. Β λ έ π ω. *Όσο τὸν εἶδες ἐσύ, τὸν εἶδα κι γώ.

Περὶ ἐξαφανίσεως ἀνθρώπου τινός, ποὺ εἶχεν ὑποχρεώσεις.

414. Β ο υ λ ω μ α. Εὔρε χίλια βονλώματα,
νὰ βονλώσης χίλια στόματα.

Μετὰ μίαν κατηγορίαν ἥτις ἂν διαδοθῇ, καὶ ἄδικος ἂν εἶναι ἀκόμη δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀποκατασταθῇ κανεὶς εἰς τὴν προτέραν τοῦ ὑπόληψιν.

415. Β ρ ε γ μ έ ν α. Σὰ δὰ βρεμμένα τὰ πλάκια.

Διὰ τὰ ὀρφανὰ παιδιά, τὰ ὁποῖα δὲν ἔχουν τὸ θάρρος τῶν ἄλλων.

1) Λ. Τ.=Τιμή.

416. *Β ρ ί σ κ ω. Βρίσκω τὸν πεθερὸ κουφὸ
τῇ θεθερᾷ κουβάρι.*

Διὰ τὴν ἀκαταστασίαν καὶ ἀταξίαν μερικῶν οἰκογενειῶν. Ὑπάρχουν καὶ ἄλλοι στίχοι, φέρεται δὲ ὡς στιχουργὸς νέος προξενούμενος, εἰς τὸν ὁποῖον περιέγραψαν τὴν νύμφην ὡς πρότυπον οἰκοκυροσύνης καὶ καλλονῆς. Καὶ ὁ ὑποψήφιος γαμβρός, ἀπαντῶν εἰς τὰς ἐπαίνους διὰ στίχων, μετὰ τὴν ἐπίσκεψίν του εἰς τῆς νύμφης τὸ σπίτι, ὡς ἐξῆς περιγράφει τὴν κατάστασιν.

*Ἐνα πρῶτὸ σηκώθηκαμε νὰ πᾶ νὰ πεσκεφθοῦμε,
τῇ νύμφῃ νὰ γνωρίσουμε, τῇ θεθερᾷ νὰ διοῦμε.
Βρίσκω τὸν πεθερὸ κουφὸ τὴν πεθερᾷ κουβάρι
καὶ οἱ δνὸ τοὺς ἀκουμπόσανε πὰ σ' ἕνα μαξιλάρι.
Ἡ νύμφη ἐκαθούντανε στοῦ σοφADIOῦ τῇ μέσῃ,
τῇ μύτῃ της ἐσκούπιζε ἡ μύξα μὴ τῆς πέσῃ.
Οἱ πρεῖρες καὶ οἱ κόνιδες ἦταν τὰ μετρητὰ της.
καὶ οἱ ἀράχνες τοῦ σπιτιοῦ ἦταν τὰ προικιά της.
Γυρίζω λέγω τῆς γῆρας¹⁾ ἅπτό εἶν' τὸ κοριτσάκι
ποὺ εἶναι τὸ κομμάκι ταν σὰν τὸ κυπᾶρισσάκι;*

Κάθε γαμβρὸς δὲ ἡδύνατο νὰ προσθέσῃ, ἀναλόγως μὲ τὸ κατάντημά του, καὶ ἄλλους στίχους, ἀλλὰ ὁ στίχος ποὺ ἔμεινε παροιμιώδης καὶ ἐνδεικτικὸς παροιμιῶν καταστάσεων εἶναι :

Βρίσκω τὸν πεθερὸ κουφὸ τὴν πεθερᾷ κουβάρι.

417. *Β ὦ δ ε΄. Ψόφσε τοὺ βῶδ' μας
πάει ἡ γενιά μας.*

Δι' ἐκείνους ποῦ διέκοπτον ἢ ἐχαλάρωναν τὰς σχέσεις μὲ συγγενεῖς τῶν ὡς ἐκ τοῦ θανάτου ἑνὸς τῶν συζύγων μετὰ τοῦ ὁποίου ἐσυγγένευον.

Ἡ παροιμία ἐλέγετο εἰς διαφόρους τόνους. Ὅταν ἐλέγετο ἀπ' εὐθείας εἰς τὸν ἐνδιαφερόμεμον ἐσκόπει νὰ ὑπενθυμίσῃ τυπικὰ κα-
θήκοντα. Ὅταν ὁμως ἐλέγετο εἰς τρίτους τότε ἀφεώρα τὴν ἀδιαφο-
ρίαν ποὺ ἐπεδείκνυον οἱ πρῶην συγγενεῖς.

418. *Τὸν ἄθρωπο μὴ τὰ λόγια.
τὰ γαῖδούρια μὴ τὸ ξῦλο.*

1) Τῆς προξενήτρας.

καί Τὰ γαῖδούρια μὲ τὸ «δορίστε
κύριε» μέσ' στὸ παχνὶ δι μπαίν-να.
Θέλνα μὲ τὸν ξύλο ἀπάν' στὸν
κεφάλι.

Διὰ τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους, ἰδίως τὰ παιδιὰ, ποὺ δὲν ἦσαν
διατεθειμένα μὲ συμβουλὰς νὰ κάμουν τὸ καθήκον των.

419. *Ψόφιο γαῖδαρο...*

Δι' ἐκείνους ποὺ ἤθελαν νὰ ἀγοράσωσι τι εἰς εὐτελεστάτην τι-
μήν. Ὁλόκληρος ἡ παροιμία ἔχει :

Βρῆκε ψόφιο γαῖδαρο νὰ βγάλῃ καὶ τὰ δόδια.
ἀλλὰ συνήθως ἐλέγετο μόνον ἡ ἀνωτέρω περικοπή.

420. *Γ α μ β ρ ό ς.*—*Ὁρίστε γὰρ ἐ καὶ σῦκο.*
—*Ἄ¹⁾ σ' κωθῶ κι' ἄ σ' κωθῶ ζπεθέρα²⁾.*

Παρεξήγησις. Ἐπρόσφερον σῦκο εἰς τὸν γαμβρόν καὶ αὐτὸς
ἐνόμισεν ὅτι τοῦ εἶπαν νὰ σηκώθῃ, δηλ. νὰ φύγῃ.

421. *Γ ά μ ο ς.* *Μπίτσε³⁾ γάμος.*
μάς' τὰ χλιαύγια σ.

Ἄμα τῇ λήξει ἐνὸς ἔργου πρέπει νὰ διευθετηθοῦν τὰ διάφορα
σχετικά.

422. *Γ ε ρ ν ῶ.* *Γένισε ἡ κότα.*
ἢ Γένισε ἡ γελάδα μας.

Περὶ αἰφνιδίων ζημιῶν.

423. *Γ ε ρ ν ῶ.* *Δι δόχω π' γερονῶ*
μόνε π' μαθαίνω.

Τὸ ἔλεγαν συνήθως αἱ ἡλικιωμέναι γυναικες ὅταν ἐμάθαιναν
κανένα φαγητὸν ἢ γλύκισμα ποὺ δὲν ἤξευραν.

424. *Γ έ ρ ω ν.* *Γέρον εἶδες.*
λύκον εἶδες,

Περὶ τῆς ζωηρότητος καὶ τῆς σφριγηλῆς κράσεως γερόντων.

425. *Γ ι α ν ί σ κ ω.* *Ἡ γεράς⁴⁾ γιανίσκῃ*
ἄμα τὸ σ'μάδι⁵⁾ ἀπομείσκῃ⁶⁾.

1) Θά.—2) Συμπεθέρα.—3) Λ. Τ. Ἐτελείωσε.—4) Λ.Τ. Πληγή.—5) Σημάδι,
σημεῖον.—6) Ἀπομένει.

“Όταν δύο ἔλθουν εἰς προστριβὰς καὶ συμφιλιωθοῦν ἀργότερα, πάλι θὰ μείνῃ ἀνάμνησις τῆς ἐχθρότητός των.

426. *Γ ἰ δ α. Σὰ τς γίδας τοῦ τομάρι.*

Συνήθως προετίθετο.

—*Τί τὰ πῆρες; Σὰ τς γίδας τὸ τομάρι.*

Διὰ ἐορτινὰ φορέματα ἢ ὑποδήματα, τὰ ὅποια τὰ παιδιὰ ἤθελαν νὰ τὰ φοροῦν καθημερινῶς, ὅπως ἡ γίδα τὸ τομάρι της.

427. *Γ λ ὦ σ σ α. Τὸ μέλι μὴ τῇ γλυκειᾷ τῇ γλώσσᾳ τρώγεται.*

Μὲ τὸν καλὸν τρόπον κανεῖς ἐπιτυχάνει περισσότερον.

428. *Γ ρ ω σ τ ι κ ό ς. Ὁ γνωστὸς ὅταν θὰ δῇ
κι' ὁ τρελλὸς ὅταν θ' μὴ θῇ.*

“Όταν ἔβλεπάν τινα νὰ γελάῃ χωρὶς αἰτίαν. Τὴν ἔλεγεν εἰς τὸ Αὐδήμιον ὁ ἐπὶ πολλὰ ἔτη διατελέσας διδάσκαλος ἐγχώριος Σεπετέκαρος.

429. *Γ ο ν ε ύ ς. Ἐὰς γονιὸς δέκα
παιδιὰ τὰ βερετέβ¹⁾.
Δέκα παιδιὰ ἕνα γονιὸ
δι' ἰκανοῦνα νὰ τὸν διοῦνα
ἢ
δι' ἰκανοῦνα νὰ τὸν κ'ιτάξνα.*

430. *Γ ν ν α ἱ κ α. Τσῆ γ'ναῖκας τῇ δ'λειᾷ
τ'ν ἔφαγε ἡ πετνός.*

Περὶ τῆς ἐλαχίστης παραγωγῆς τῆς γυναικὸς ἐν συγκρίσει μετὰ τῆς τοιαύτης τοῦ ἀνδρός.

Πρβλ. Πόλιτη Γυναῖκα 115.

431. *Γ ρ ι σ μ α. Ἐχ' ἡ καιρὸς γυρίσματα,
κι' ἡ ἀγάπη νέα πείσματα.*

Ἐλέγετο ἀπὸ ἀνθρώπους οἱ ὅποιοι ἤλπιζον εἰς τὴν μετατροπὴν τῶν πραγμάτων καὶ οἱ ὅποιοι ἀνεγνώριζον τὴν ἀδυναμίαν των εἰς τὴν περίστασιν ἐκείνην.

432. *Γ ν ρ ί ζ ω. Ἐτσ' εἶναι τούτῃ ἡ δοῦνια
ροδάνι καὶ γυρίζει
ἄλλος ἀγάπη χαίρεται
κι' ἄλλος τὴ λαχταρίζει.*

1) Λ. Τ. Συντηρεῖ.

Παράπονον τῶν ἀτυχησάντων εἰς τὸν ἔρωτα.

433. Δέρυδρον. Κάθε δέδρο μὲ τὸ γήσκιο τ'.

Κάθε ἄνθρωπος ἔχει τὴν ἀναλογοῦσαν εἰς αὐτὸν ἐκτίμησιν καὶ ὑπόληψιν.

434. Δέρυω. Δι' σῶν π' μὴ δέρινι ἢ θάλασσα,

μὴ δέρινι καὶ τοῦ κύμα.

ἢ Δι' φτάνι π' μὴ δέρινι ἢ θάλασσα,
μὴ δέρινι καὶ τοῦ κύμα.

Ὅταν εἰς κινδυνεύοντα προσετίθεντο καὶ ἄλλαι ζημίαι καὶ κίνδυνοι δευτερεύοντες.

435. Δέχομαι. — Καλῶς τὰ δέχες, Περμαθούλι.

— Νὰ καναδὺ ψαράκια.

Διὰ τοὺς ἀνοήτους οἱ ὅποιοι ἐπλήρωναν ἀκριβὰ τὰς ἀνεξόδους φιλοφρονήσεις τῶν ἄλλων. Ἐμεινε ἡ παροιμία ἀπὸ γυναικὸς τινος ποῦ ἦλθεν ὁ ἄνδρας τῆς ἀπὸ τὸ ταξίδι καὶ εἰς ὅσας τὴν συνέχαιρον, λέγουσαι τὸ καθιερωμένον: «Καλῶς τὰ δέχες», ἔδιδε καὶ μερικά ψάρια, ποῦ ἔφερεν ὁ ἄνδρας τῆς, μέχρις ὅτου τὰ ἐμοίρασε ὅλα.

436. Δίδω. Ὅ,τ' δίνῃς κείνο παίρνῃς.

Διὰ τοὺς ἀγοράζοντας ἤδη εἰς εὐτελεῆ τιμὴν.

437. Δολεῖα. Ἡ πολλὴ ἢ δ' λειὰ
τρώει τὸν σαῦμπῃ¹⁾.

Προτροπὴ πρὸς ἀνάπαυσιν.

Π. Π. Π. 4ον Σ 530.

438. Ἐγγράφα. Ὅταν ἔγγραφα μιλοῦν
οἱ χωριάτες σιωποῦν.

Ὅταν διεφιλονεικῶντο τὰ ὅρια οἰκοπέδων ἢ ἀγρῶν καὶ προσεκομίζοντο αἱ ἔγγραφοι ἀποδείξεις.

439. Ἐρχομαι. Ὅταν ἔρχομαι νὰ μ' ἀποφεύγεις
καὶ ὅταν φεύγω νὰ μ' ἀκολουθᾷς.

Διὰ τὰ σταφύλια, τὰ ὅποια εἰς τὴν ἀρχὴν εἶναι ξυνὰ καὶ ἐπιβλαβῇ, ἐνῶ ὅταν ὠριμάζουν εἶναι ὠφέλιμα.

440. Ἐρχομαι. — Σ' ἤρτε ἔνα;
πάδεχε²⁾ καὶ ἄλλο.

1) Λ. Τ. Ἰδιοκτήτη. — 2) Περίμενε.

Περὶ ἀλλεπαλλήλων ἀτυχημάτων.

441. Ἐσώγαμβρος. — Ἀπόνα σώγαβρο καλύτερα.
ἢ — Ἀπ' τὸ σώγαβρο καλύτερα¹⁾).

Περικοπή παραμυθιοῦ, κατὰ τὸ ὅποιον ἔγδαραν κάποιαν ἀλε-
ποῦ καὶ τὴν ἐρώτησαν κατόπιν :

— Πῶς εἶσαι κυρὰ Ἀλεποῦ ;

Καὶ αὐτὴ εἶπε : « Ἀπόνα σώγαβρο καλύτερα ».

Δηλαδή οἱ ἐσώγαμβροί, ἐκεῖνοι ποὺ πηγαίνουν μέσα εἰς τὸ σπίτι
τοῦ πεθεροῦ τῶν, ὑποφέρουν πολλά.

442. Εὐρίσκω. Τώρα σ' ἤρξα, τώρα στέκα.

Περὶ ἀμέσου ἀπαιτήσεως ἐξοφλήσεως χρέους τινός ἢ ἐκτελέσεως
ἔργου ἀπαιτοῦντος χρόνον καὶ κόπον. Ἐλέγετο εἰς διαμαρτυρίαν
παρ' ἐκείνου ποὺ ἐζητεῖτο ἡ ἐξόφλησις ἢ ἡ ἐκτέλεσις τοῦ ἔργου.

443. Εὐφρα γὰρ
καὶ δούλευε γὰρ ζῆς.
ἢ Δούλευε γὰρ τρῶς
καὶ κρινε γὰρ.

Π. Π. Π. 4ον.

Περὶ μὴ δυνατῆς ἀποταμιεύσεως ἱκανῆς ἐκ τῆς ἐργασίας.

444. Εὐχέ. Εὐκὴ γονιοῦ ἀγόραζε
καὶ στοὺν βουνὸ ἀνέβα.

Ἡ εὐχή τῶν γονέων φέρει καλόν.

445. — Μπαβά μ' στείλε μ' τ'ν εὐκὴ σ'.
Ἐλα μὲ τὰ ποδάργια σ' καὶ πάλε καθὼς διοῦμε...

Διὰ μερικοὺς ποῦ νομίζουν ὅτι θὰ ἐπιτύχουν εὐκόλως, δι' ἐνός
λόγου κάτι διὰ τὸ ὅποιον χρειάζεται μεγάλη προσπάθεια.

446. Ἐχω. Ἐνα πῶχω καὶ ἔνα π' θὰ φκιάκω²⁾).

Διὰ κάτι τὸ ὅποιον συνεχῶς ἔλεγον θὰ κάμουν, χωρὶς νὰ ὑπάρ-
χῃ ἐλπίς πραγματοποιήσεως.

447. Ἡ λίσ. Μὲ τὸν ἥλιο τὰ βγάζουμε
μὲ τὸν ἥλιο τὰ βάζουμε.
Τ' ἔχνα τὰ ἔρμα καὶ ψοφοῦνα.

1) Τοῦ χωρίου Ἡρακλείτης τῶν Γανοχώρων.— 2) Φκιάκω ἐλέγετο εἰς
Σχολάριον, ἢ παροιμία ὅμως εἰς τὸ Αὐδήμιον.

Περὶ τῶν ὀκνηρῶν ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι δὲν ἐγνώριζον τὴν αἰτίαν τῆς πενίας τῶν καὶ τῆς δυσπραγίας τῶν. Κυριολεκτικῶς πρόκειται περὶ ποιμένων οἱ ὅποιοι πολὺ μετὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου ὠδήγουν τὰ πρόβατα εἰς βοσκήν καὶ πολὺ πρὸ τῆς δύσεως τὰ ἔκλειον εἰς τὴν μάνδραν καὶ ἀπέθνησκον αὐτὰ ἐκ τῆς πείνης.

Μεταφορικῶς σημαίνει τοὺς καταστηματοάρχας καὶ τοὺς τεχνίτας, οἱ ὅποιοι δὲν ἦσαν ἀφωσιωμένοι εἰς τὸ ἔργον τῶν.

448. Ὅπου βαίνει ἡ γῆλιος
διὸ βαίνει γιατρός.

Διὰ τὴν εὐεργετικὴν ἐπίδρασιν τοῦ ἡλίου.

281. Θάλασσα ἄμα δι φουρτονιάς· θά βρωμήσ·

Περὶ προστριβῶν μεταξὺ οἰκείων καὶ φίλων δι' ἀσημαντα ζητήματα, ὅτε μετὰ τὴν πάροδον τῆς φιλονεικίας συνεδέοντο στενώτερον.

449. Νῆταν ἡ θάλασσα κρασι
καὶ τὸν καράβι κοῦπα·
ἡ Μαρμαρᾶς χλωρὸ τυρὶ
καὶ ἡ κάθος διὸς πητα.

Τὴν ἔλεγαν οἱ ἀγωγιᾶται καὶ οἱ ἀμπελουργοί, ὅταν ἀνερχόμενοι εἰς τὰ βουνά, ἐβλεπον ὁλόκληρον τὴν πεδιάδα τῆς Θράκης ἀφ' ἑνὸς καὶ ἀφ' ἑτέρου τὴν Προποντίδα μὲ τὸν Μαρμαρᾶν. (Προϊκόνησον).

450. Ἰδία. Τὰ ἴδια Παντελάκη μου
τὰ ἴδια Παντελῆ μου.

Περὶ ἀδιορθώτων ἀνθρώπων.

451. Καίρος. Ἡ κίρως τὰ ταιριάζ·
οὔτινας θέλι.

Ὁ χρόνος διαμορφώνει πάντοτε τὰ πράγματα.

452. Κακός. Ἡ κακὸς ἡ χρόνος περνάει
ἡ κακὸς ἡ γείτονας διὸ βερνάει.

453. Κακοσυναγμένα. Τὰ κακοσυναγμένα,
κακοσκορπισμένα.

Ὅταν ἐσπαταλᾷτο καὶ διεσκορπίζετο περιουσία ἀποκτηθεῖσα μὲ ἀδικίας.

454. *Κ α λ ά. Καλὰ τοῦπα
κι' ἄτσαλα τ' ἄκ'σα.*

Περὶ παρεξηγήσεως.

455. *Κ α λ ή. Ἡ καλή ή πῆτα
καλὸ φίλο περιμένε.*

Περὶ τῆς καλῆς ἐξελίξεως τῶν πραγμάτων.

456. *Κ α λ ό ν. Τὸ καλὸ πρᾶμα παίρνει τοῦ βαχά τ 1) πίσω.
Τὰ ἀκριβὰ πράγματα χρησιμοποιοῦνται ἐπὶ πολὺ διάστημα.*

457. *Κ ά μ ν ω. Ἄς ἔκαμνες καὶ σὺ ὅ,τ' σ' ἔλεγα,
κι' ἄς ἔβγαινε ἡ γήλιος κι' ἄς μὴ μὲ πύρωνε.*

Παράπονον μητέρων ποῦ δὲν εἰσηκούοντο ἀπὸ τὰ τέκνα τῶν.

458. *Μὴ γάμ'ς μὴ λάβ'ς
καρδιά σ' μὴ σὲ πορῆς.*

Συμβουλή διὰ τὴν ἀποτροπὴν ἀδικημάτων. Ἐλέγετο κατὰ τὴν ἀνταπόδοσιν παρὰ τῆς θείας δίκης εἰς τοὺς ἀδικοῦντας.

459. *Σὰ δὲ κάμω,
γὰ τὸ κάμω.*

Εἰρωνεία. Ὅταν βραδύνη νὰ παραθέσῃ τὸ γεῦμα, ἰσχυριζομένη ὅτι εἶχε κάτι τὸ ἐξαιρετικὸν νὰ παρουσιάσῃ, ἐνῶ ἐπρόκειτο περὶ συνηθισμένου καὶ μάλιστα ἀσημάντου φαγητοῦ.

460. *Κ ά ρ β ά ν α. Κάλλιο πέντε κάρβουνα,
πάρῃ χίλια πρόβατα.*

Ἐλεγαν ὅτι τὸ εἶπε αὐτὸ ἕνας ποιμὴν κατὰ τὴν ὥραν τρομεροῦ χειμῶνος.

Σημαίνει τὰς ἀνάγκας τοῦ ἀνθρώπου, τὰς ὁποίας πολλάκις δὲν ἔμπορουν νὰ ἀναπληρώσουν τὰ χρήματα.

461. *Κ α ρ δ ι ά. Ἡ καρδιά σὰ δὲ βορές
τὸ μάτ' δι' δακρύς.*

Ἐὰν δὲν λυπηθῇ κανεὶς πραγματικῶς δὲν κλαίει.

462. *Κ α π ν ί ζ ω. Ὅσα οὐτζάκια καπνίζνα,
θαρρεῖς κι' μαγειρεῖνα;*

Ὅσοι ἐφαίνοντο ἀξιοπρεπεῖς ἐκ τῆς ἀνάγκης τοῦ ἐπαγγέλματός των δὲν ἦσαν καὶ εὐποροί.

1) Ἀξία.

463. *Κ α σ ί δ η ς. Πιάσ' τοῦ γασίδ' πάρ τοι τρέχες του.*
 ἢ *πάρ' τα γένεια τ'.*

Διὰ χρέος τὸ ὅποιον δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἐξοφληθῇ.

464. *Κ η ρ ί. Οὔτε τὸν ἄγιο κηρί,*
Οὔτε τὸ παιδί τάμα.

“Οτι δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἀποφύγῃ κανεὶς κάτι ποῦ θὰ ὑποσχεθῇ εἰς ἕνα παιδί, διότι διαρκῶς θὰ τὸ γυρεύῃ. Ἐπίσης καὶ διὰ τοὺς ἁγίους πρέπει νὰ ἐκπληρώσουν ἐκεῖνο ποῦ θὰ τάξουν, διότι ὁ ἅγιος ὅπως τὸ παιδί θέλει τὸ τάμα του.

465. *Κ λ έ φ τ η ς. —“Επιασα ἕνα γλέφτ’.*
—Πάριονα κι’ ἔλα.
—Δὲν ἔρχεται.
—“Αστονα κι’ ἔλα.
—Δι μ’ ἀφίη.

Περὶ τῆς δυσχερείας εἰς τὴν ὁποίαν περιήρχοντο ἐνίοτε τινὲς μὴ δυνάμενοι νὰ ξεμπλέξουν.

466. *Κ λ ω σ τ ή. Τῆς τεμπέλας ἢ κλωστή φτάνῃ οὔσαμι τὸ νησί.*

Αἱ ὀκνηραὶ γυναῖκες ἐβαρύνοντο νὰ βελονιάζουν καὶ ἔβαζαν μεγάλην κλωστήν.

Ἐπάρχει καὶ ἡ ἀκόλουθος τοῦ χωρίου τῶν Γανοχώρων Λούπιδας:

467. *Κούδηρ, κούδηρ¹⁾ τὴ γλωστή σ’*
νὰ πέρασ’ τὸ μαστορή σ’,
νὰ κ’μηθῇς μὲ τὴ κνυρά τ’.

ἡ ὁποία εἶναι περικοπὴ παραμυθιοῦ, κατὰ τὸ ὅποιον ἐστοιχημάτισαν ὁ μάστορης (ράπτης) μὲ τὸν κάλφα του, ποῖος θὰ ράψῃ γρηγορώτερα. Ἐὰν ὁ κάλφας ἐπερνοῦσε τὸν μαστορὴ θὰ ἐκοιμᾶτο μὲ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ. Ἐκείνη δὲ καθημένη εἰς τὸ ἐπάνω μέρος τοῦ μαγαζιοῦ καὶ εὐνοοῦσα τὸν κάλφαν, ἐτραγουδοῦσε σιγανὰ οὕτως, ἵνα ἀντιληφθῇ αὐτὸς νὰ βάζῃ κοντὴ κλωστήν, ὅποτε θὰ ἔρραβε γρηγορώτερον.

468. *Κ ό π τ ω. Κόπ’κε ἡ καρδιά τ.*

“Οταν ἐπληροφορεῖτο κανεὶς δυσάρεστόν τι.

1) Κοντή.

469. *Κορίτσι.* Ἡ τύχη τ' κορτσού πίσω ἀπὸ τὸ βόρτα εἶναι.

Ἵτι δὲν εἶναι βέβαιον πότε θὰ πανδρευθῇ ἓνα κορίτσι.

470. *Κόσκινο.* Καινούργιο κόσκινο ποῦ νὰ σὲ κρεμάσω;
Σὰ βαλιώσης, ποῦ νὰ σὲ πετάξω;

Διὰ τὰ καινούργη ἀντικείμενα καὶ διὰ τὰς νέας σχέσεις καὶ φι-
λίας ποῦ συνήπτοντο.

Σχετικὸν μ' αὐτὸ εἶναι καὶ τὸ δίστιχον:

*Παλιὰ μ' ἀγάπ' στ' ἀνάθεμα καὶ στήν ἀνεμοζάλη,
Καινούργια ἀγάπη ἔπιασα κι' ἔχω χαρὰ μεγάλη.*

Ὡς καὶ τὸ ἀντίστροφον:

*Καινούργια ἀγάπη καὶ παλιὰ μὲ βάλανε στὴ μέση,
γυρίζω βλέπω τὴν παλιὰ, καινούργια δὲν μ' ἀρέση.*

471. *Κόσμος.* Ἡ κόσμους μὲ τοῦ κόσμου τὰχι.

Διὰ νὰ δικαιολογηθῶσι ἐκεῖνοι ποὺ ἠσυχολοῦντο μὲ ξένας ὑπο-
θέσεις.

472. *Κότα.* Κότα πάτια τὸ Γενάρη,
κόκορα τὸν Ἰούλιον.

Αἱ ὄρνιθες καὶ αἱ πάτια ἔλεγαν ὅτι εἶναι νοστιμώτεραι τὸν Ἰα-
νουάριον, ἐνῶ οἱ πετεινοὶ τὸν Ἰούλιον.

473. *Κρέας.* Κρέας ὠμό, κι' ψάρ' ψ'μένο.

Ἐπίστευον ὅτι τὸ κρέας εἶναι νοστιμώτερον ὅταν δὲν ψηθῇ κα-
λά, ἐνῶ τὸ ψάρι πρέπει νὰ ψηθῇ καλῶς.

474. *Μιά σταλίτσα κριατάκι* χίλιες βοῦες σκεπάζ'.

Διὰ τὰς γυναῖκας ποὺ ἦσαν ἄσχημοι καὶ ἐπάχυνον ὀλίγον,
ὁπότε δὲν ἐφαίνετο ὅλη ἡ ἀσχημία των.

475. *Κτύπημα.* Ὅπ' δὲ θέλῃ τὰ χτυπήματα.

ἢ (ὅπ' δὲ θέλῃ τὸ βρόδο)
στὰ καθαναριά δι' βάει.

Δι' ἐκείνους ποὺ ἐπεδείκνυον δυσφορίαν διὰ κάτι τὸ ὁποῖον οἱ
ἴδιοι ἐπροκάλεσαν.

476. *Λαιμός.* —Τὸν κιούπ' στὸ λαιμό μ' θὰ βάνω;

Ἵταν κανεὶς ἐστενοχωρεῖτο παρ' ἄλλου νὰ κάμῃ κάτι ἀδύνα-
τον δι' αὐτόν.

Τὸ κιούπι στὸ λαιμό, ἀναφαίνεται εἰς ἓνα παραμύ-

θι, κατὰ τὸ ὁποῖον ἡ ἄλεποῦ ἐφιλοξένησε τὸν λύκον καὶ αὐτὸς ἄντε λήφθη καπνιστὰ ψάρια ποῦ εἶχεν ἡ ἄλεποῦ κρεμασμένα στῇ γωνιά της. Τὴν ἐρώτησε ποῦ τὰ εὔρηκε καὶ αὐτὴ τοῦ εἶπε πῶς τὰ ἔβγαλε ἀπὸ τῇ θάλασσᾳ ἀφοῦ ἐκρέμασε εἰς τὸν λαιμόν της ἕνα κιούπι. Ἔκαμε καὶ ὁ λύκος τὸ ἴδιον καὶ ἐπνίγη, πρᾶγμα ποῦ ἐπεθύμει ἡ ἄλεποῦ καὶ δι' αὐτὸ τὸν συνεβούλευσεν οὕτως.

477. *Α α λ ὦ. Στὸν σπῖτι μας λαγοῦνα πετνοί, δι' λαγοῦνα κότες.*
Περὶ τῆς σοβαρότητος μιᾶς οἰκογενείας, εἰς τὴν ὁποίαν ἐκυρι-
άρχουν ἀνδρικαὶ γνῶμαι καὶ ὄχι γυναικεῖαι.

478. *Α ο γ α ρ ι ᾶ ζ ω. Ὅποιος δι' λογαριάζ τ' φύλα τ' οὔσαμι τ' φύλα τ' δὲν ἀξίν'.*
Φ ὁ λ α ἦτο κάτι μὲ τὸ ὁποῖον ἐκολλοῦσαν τὰς ἐπιστολάς κατὰ τὰ παλαιότερα ἔτη. Ἐκεῖνος δὲ ποῦ δὲν τὸ ἐλογαρίαζε καὶ τὸ ἡχρή-
στευε δὲν εἶχε οὔτε τὴν ἀξίαν τοῦ εὐτελεστάτου ἐκείνου πράγματος.
Μᾶλλον ἡ παροιμία ἐχρησίμευσεν ὥς συμβουλή δι' οἰκονομίαν
καὶ περισυλλογὴν.

479. *Α ὁ γ ι α. — Νὰ λὲς λόγια σὰν ἀλῶνια
καὶ στοργὰ σὰ μακαρόνια.*
Ἄστειά συμβουλή περὶ καλῆς συμπεριφορᾶς. (Περικοπὴ παρα-
μυθιοῦ).

480. *Α ὁ γ ο ς. Ἡ λόγος σ' μὲ χόρτασε.*
Εὐχαρίστησις ἐκ τῆς καλῆς συμπεριφορᾶς

481. *Λύκος. Ἡ λέκος σὺ ἀναβαβούλα χαίρεται.*
Διὰ τοὺς ἀνθρώπους οἱ ὅποιοι ἐπερίμεναν νὰ ἐπωφεληθοῦν
κατὰ τὰς ἀνωμάλους περιστάσεις.

482. *Α ν π ὀ ὦ μ α ι. Κεῖνος π' λυπᾶται τὸ καρφί, χάνη καὶ τὸν πέταλο.*
Διὰ τὴν μικροψυχίαν μερικῶν, οἱ ὅποιοι διὰ μικρὰν οἰκονομίαν
ᾤφθησαν νὰ καταστραφῇ ὁλόκληρος περιουσία.

483. *Ὅπ' λυπᾶται τὸ ραβδί του
κεῖνος χάνει τὸ παιδί του.*
Περὶ τῆς ὑπερβολικῆς ἀγάπης μερικῶν γονέων πρὸς τὰ τέκνα
των, ἡ ὁποία μόνον πρόξενος ζημίας εἰς αὐτὰ καθίσταται.

484. *Μ ᾶ γ ε ι ρ α ς. Ράλις, Κοντρούλις, μάγειρας.*
Εἰρωνικῶς δι' ὅσους ἀνεκατεύοντο εἰς ἐργασίας ποῦ δὲν ἦσαν
τῆς εἰδικότητός των.
Σχετικὸν εἶναι καὶ τὸ ἀκόλουθον:

*Κουτρούλιας πάει στὰ λάχανα
κουτρούλιας μαγειρεύει
κι' ἔχασε τὴ λεβίδα του
κι πάει κι τ'νε γυρεύει.*

χωρίς ὅμως νὰ ἔχη συγκεκριμένην σημασίαν. Ἐλέγετο ἀπλῶς καὶ ὅταν τὰ παιδιὰ ἔκοβαν τὰ μαλλιά των ἀπὸ τὴν ρίζαν, διότι ἡ λέξις κουτρούλιας σημαίνει κουρευμένος ἢ ἄτριχος.

485. *Μαδόνας. Κολορέφκε ἡ Μαδόνας.*

Ἐλέγετο ὅταν ἐρεύετο παταγωδῶς κανένα μωρό. *Μαδόνας* ὑπῆρχε ἐπώνυμον εἰς τὸ Αὐδήμιον.

486. *Μακροβά. Μακ-ηργιὰ βλάχο μ' τᾶλογο σ'.*

Περὶ κατανοήσεως τῶν ὑπόπτων σκοπῶν ἀνθρώπου τινὸς ποὺ ἤθελε νὰ συνάψῃ σχέσεις μετ' οἰκογένειάν τινα, ἰδίως μετ' νεάνιδα.

487. *Μανώλης. Ἡ Μανώλης μὴ τὰ λόγια*

καὶ ἀγώγεια καὶ κατώγεια.

Περὶ κομπασμῶν καὶ καυχησιολογιῶν ἐντελῶς ἀστηρίκτων.

488. *Μαργία. — Γιὰ τὴ Μαργίᾶς τὰ κάλλι;*

Ὅταν κανεὶς ἔκαμνε κατὰ διὰ νὰ ὠφεληθῇ καὶ δὲν τὸ ἀντελαμβάνετο ὁ ἄλλος ὅτι τὸ ἔκαμε διὰ νὰ πληρωθῇ καὶ ὅχι διὰ τὰ κάλλη τῆς Μαργίᾶς (Μαρίας).

489. *Μάτι. Τῶρα τὸ μάτι γιονλβερεῖ¹⁾*

κι τᾶλλο σὰ σταπίδα,

ἢ μία πλάτη πέταβρο

κι ἢ ἄλλη κεραμίδα.

Διὰ παραμορφωμένας ἀπὸ τὴν ἀσχημίαν γυναῖκας.

490. *Μέσα. Μέσα μεργιὰ κατώφλιο.*

Περὶ ἀνθρώπων περιφρονητέων, τοὺς ὁποίους ἐνῶ δὲν τοὺς ἔβαζαν μέσα ἀπὸ τὴν πόρτα των αὐτοὶ ἐποφθαλμίων νὰ συνάψωσι σχέσεις καὶ συγγενικοὺς δεσμούς.

491. *Μετρημένα. Μετρημένα καρύδια.*

Περὶ ὠρισμένων καὶ γλίσχρων εἰσοδημάτων.

492. *Μῆλο. Τὸν μῆλο ἀπ' κατ' τὴ μ'λιά θὰ βέσ'.*

Κὶ σὰ βάει κι παρακεῖθε, πάλε ἀπ' κατ' τὸ γήσκιο τς.

Τὰ παιδιὰ ὁμοιάζουν τοὺς γονεῖς των. Καὶ ὅν ἀκόμη θὰ ἔχουν διαφοράς, αὐταὶ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ εἶναι οὐσιαστικά.

1) Λ. Τουρκική, ἐργαλεῖον διὰ τοῦ ὁποίου ἐτραβοῦσαν τὴ φωτιά. Εἰς τὴν προκειμένην περίστασιν σημαίνει ἐξωγκωμένον, τεταγμένον, πρὸς τὰ ἔξω.

493. *Μή ν. Ἡ μῆνας ποὺ θρέφ' τ'ς ἔδεκα.*

Διὰ ἐποχὴν τοῦ ἔτους ποὺ προσπορίζει κέρδη δι' ὅλον τὸ ἔτος.

494. *Μητιρτιά. Ἡ μητριὰ εἶναι πιπεργιά
κι τοὺ προγόν¹⁾ πυρών².*

Διὰ τὴν κακὴν μεταχείρισιν καὶ τὴν σκληρότητα τῆς μητριᾶς.

495. *Μοῦτρα. Κατὰ τὰ μοῦτρα κι' ἡ μαχαμάς³⁾.*

Ἀναλόγως τῶν ἀνθρώπων καὶ ὁ τρόπος τῆς μεταχειρίσεως αὐτῶν.

496. *Μωρός. Ὁ μωρὸς ὅταν σωπαίῃ, φαίνεται φιλόσοφος.*

Διὰ μερικοὺς ποὺ εἶχον καλὸν ὄνομα χάρις εἰς τὴν σιωπὴν των.

497. *Νίκω. Ἡ ταφράς⁴⁾ νίκησε τὰ κάλλι.*

ἢ *Τὸ τμάρ⁴⁾ νίκησε τὰ κάλλι.*

Συνέβαινε συνήθως γυναῖκες ποὺ δὲν ἦσαν ὠραῖαι νὰ φαίνωνται περισσότερον εὐπρεπεῖς ἀπὸ τὰς πραγματικὰς ὠραίας χάρις εἰς τὸν στολισμὸν των καὶ τὴν καλὴν περιποίησιν τοῦ προσώπου των.

498. *Ἡ χρειὰ νίκησε τὴν ἀδρεϊά.*

Χρεῖα εἰς τὴν προκειμένην περιπτώσιν σημαίνει ἐργαλεῖον. Ἐάν κανεῖς ἔχει τὸ κατὰλληλον ἐργαλεῖον, εἰμφορεῖ νὰ καταφέρῃ ἔργον ποὺ ὁ ἄλλος δὲν θὰ ἠμπορέσῃ μὲ τὴν ἀνδρείαν του.

499. *Νοῦς. Ἐνας νοῦς κι κείνους ὁμοεῖκος.*

Αὐτοέλεγχος, ὅταν κανεῖς ἐλησμονεῖ κάτι.

500. *Μὲ τοῦ νοῦ σ' κάμινος βαργιάμ.*

Εἰς ἐκείνους ποὺ ἠλπιζαν ἀδικαιολογήτως.

501. *Νύφη. Ἡ μινιά ἢ νύφ' στὰ γράμματα*

κι' ἡ γιάλλη στὰ κουρκούργια,

κι' ἡ γιάλλη Πέρα⁵⁾ μ' ἔστειλε

νὰ μάθω καρατζένι⁶⁾.

Διὰ τὴν κακομεταχείρισιν τῶν πενθερῶν ποὺ τὰς ἀνέθετον αἱ νύμφαι των νὰ κάμνουν ἔργα ἀνάρμοστα μὲ τὴν ἡλικίαν των.

Εἶναι περικοπὴ παραμυθιοῦ κατὰ τὸ ὅποιον μία γρηῃ εἶχε τρεῖς υἱοὺς καὶ ξενητευθέντες αὐτοὶ ἄφησαν τὴν μητέρα των εἰς τὰς συζύγους των διὰ νὰ τὴν περιποιῶνται πότε ἡ μίση, πότε ἡ ἄλλη Ἀλλὰ καὶ αἱ τρεῖς ἐξεύρισκον διαφόρους τρόπους διὰ νὰ τὴν ἀποπέμπουν.

1) Προγόνια—Τὰ ἐκ τοῦ πρώτου γάμου τέκνα τῶν εἰς δεῦτερον γάμον ἐρχομένων.—2) Προσόψιον.—3) Καλλωπισμός.—4) Περιποίησις (ἐπὶ ζώων) ὑπῆρχε καὶ ρῆμα τιμαρεῦω.—5) Ἐννοεῖται ὁ Μαρμαρᾶς, τ' ἄλλα νησιά καὶ ἡ Μικρασία.—6) Μουσικὸν ὄργανον.

Τρόπους γελοίους καὶ ἀναρμόστους διὰ μίαν ἡλικιωμένην γυναῖκα.

502. *Κακιώθ' κε ἡ νύφ' κατολιὰ στή μύτ' τς.*

Τὴν ἔλεγαν συνήθως τὰ παιδιὰ ὅταν ἐκακίωνοντο ἀναμεταξύ των.

503. — *Εἴγ' ἡ νύφ' μας τσιβλιάρα.*

— *Εἴγ' ἀπὸ τὸ χιμῶνα.*

— *Τ'νε ξέρουμε κι' ἀπ' τοῦ καλοκαίρ'.*

Δι' ἐκείνους οἱ ὅποιοι προσπαθοῦν νὰ δικαιολογήσουν καὶ καλύψουν τὰ ἐλαττώματά των.

504. *Ἡ νύφ' ἀπάνω στ' ἄλογο κι' ὅπου τὴ μέλει πάει.*

Περὶ τῆς ἐξασφαλίσεως τῆς εὐτυχίας καὶ τῆς ἀνεξαρτησίας ἀνθρώπου τινός.

505. *Ξενητεία. Στὴ ξενητεία νὰ παινεύεσαι,
κι' στὰ βακιτζίδα νὰ κλάνῃς.*

ἢ *Στὰ ξένα νὰ παινεύεσαι κιτλ.*

Ὅταν ἤθελαν νὰ ἐκφράσουν ἀμφιβολίας δι' ὅσα ἔλεγαν οἱ ξένοι περὶ τῆς περιουσιακῆς τῶν καταστάσεως, ἐφόσον δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἐλεγχθοῦν τὰ λεγόμενά των.

506. *Ξένος. — Γιὰ ξένος εἶναι κι' ἔρχεται
γιὰ παθεμένους κι' χηρέβ.*

Τὴν ἔλεγαν τὰ γεροντοκόριτσα. Δηλαδή θὰ πανδρευθοῦν κι' ἐκεῖνα, εἴτε μὲ κανέναν ξένον ποῦ θὰ ἔλθῃ, εἴτε μὲ κανέναν ποῦ θὰ χηρέψῃ.

507. *Ξένος κι' στραβὸς εἶναι ἕνα.*

508. *Ξένω. — Ξέρ'ς νὰ κλέψῃς ;*

— *Ξέρω.*

— *Ξέρ'ς νὰ κρύψῃς ;*

— *Δὶ ξέρω.*

— *Ἐ, τότε καὶ νὰ κλέψῃς δι' ξέρ'ς.*

Ὅταν ἀπεκαλύπτετο κλοπὴ τις ἢ ἀπόκρυψις ἐμπορεύματος ὑποκειμένου εἰς φορολογίαν, τὴν στιγμὴν κατὰ τὴν ὁποίαν ἦτο εὐκόλον νὰ μὴ ἀποκαλυφθῇ.

509. *Οἰκονομία. Ἡ οἰκονομία κτίζει πύργους.*

510. *Ὁποῖος. Ὁποῖος μακρονκατουρήσ'.*

Τὸ περισσότερο ἐλέγετο ὅταν ἐπαιζαν χαρτιά καὶ ἔφθαναν νὰ ἔχουν ἀπὸ τόσα καὶ ὑπελείποντο ὀλίγα διὰ νὰ τελειώσῃ ἡ παρτίδα.

511. *Ὁρφανός. Ὁ ὀρφανὸς δὲ χαίρεται χίλια κι' ἂν βασιλέψῃ.*

512. Πάγω. — Ποῦ παει ἡ Δούκα ;
— Στὸ γιαλό.

Περὶ συχνῆς ἐπισκέψεως, σχεδὸν καθημερινῆς.

513. Παίζω. Γιὰ τὰ σένα παίζω τοῦτα
τὰ βιδιὰ καὶ τὰ λαγοῦτα.

Εἰρωνικῶς, ὅταν ἐγίνοντο ἀντιληπταὶ οἱ ἀπώτεροι σκοποὶ νέου
τινός, ὁ ὁποῖος κεκαλυμμένως ἐξεδήλωνε τὴν συμπάθειάν του πρὸς
μῖαν νέαν.

514. Παπᾶς. Νὰ σὲ πῇ παπᾶς στ' ἀφτί.
Εἰρωνικὴ φράσις μεταξὺ φίλων ἀστειευομένων.

515. Ἕνας παπᾶς τὰ βλόησε.
Περὶ πραγμάτων τῆς αὐτῆς ποιότητος.

516. Κείνους πῶκαμε τ' μάννα μ' παπά,
θὰ γάμ' κὶ τὸν babás διάκο.

Διὰ τοὺς ὀνειδίζοντας τοὺς ἄλλους διὰ συμφορὰς προερχομένας
ἐκ θείας βουλήσεως, τὰς ὁποίας καὶ οἱ ἴδιοι ἦτο δυνατόν νὰ ὑπο-
στούν.

517. Τ' παπά, τ' πρωτόγε' καὶ τρογγὼ τὰ γιρόδια.

Περὶ μυστικοῦ τὸ ὁποῖον ἐγνώσθη εἰς εὐρύτατον κύκλον, ἐνῶ
ἰσχυρίζεται ὁ λέγων αὐτό ὅτι δὲν τὸ εἶπε εἰς κανένα ἄλλον παρὰ
εἰς τὸν παπᾶν, τὸν πρωτόγερον καὶ εἰς τοὺς ἄλλους γέροντας, δηλ.
τὰς κοινοτικὰς ἀρχὰς τοῦ χωρίου.

518. Πάπια πατρικιά, χῆνα καραγκιόζα,
μ' σὶρ κολοβὸ κὶ κουτσλιώτ' πονηρός.

Δι' ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι ἐπεδίωκον παρὰ τὴν ἀξίαν τῶν νὰ ἀνέλ-
θουν ὑψηλότερα, μέχρις ὅτου περιήρχοντο εἰς τὴν διάθεσιν πονηροῦ
τινος ὁ ὁποῖος τοὺς κατέστρεφεν.

Εἶναι περικοπὴ παραμυθιοῦ κατὰ τὸ ὁποῖον μία πάπια, μία χή-
να καὶ ἕνας κοῦρκος ἐπήγαιναν νὰ γίνουν ὠραῖοι. Εἰς τὸν δρόμον
εὐρήκαν μία ἄλεποῦ ἢ ὁποία ἀνέλαβε νὰ ἱκανοποιήσῃ τὰς ἐπιθυμίας
τῶν, ὡς ἔχουσα δῆθεν εἰδικότητα. Ἀλλὰ τοὺς ἔπνιξε καὶ τοὺς ἔφα-
γε. Μαζί τους ἦτο καὶ ἕνας πετεινός, ὁ ὁποῖος ἐζήτησε ἀπὸ τὴν ἄλε-
ποῦ νὰ τοῦ κάμῃ τὴν χάριν νὰ τὸν ἀφήσῃ νὰ φωνάξῃ διὰ τελευ-
ταίαν φορὰν καὶ ἀφοῦ τοῦ τὸ ἐπέτρεψεν ἡ ἄλεποῦ, αὐτὸς ἀνέβη-
κε εἰς ἕνα δένδρον καὶ ἐκεῖ ἐφώνασε. Προσκληθεὶς δὲ νὰ κατεβῇ
ἀπὸ τὸ δένδρον, αὐτὸς ἐκατσούλισε μέσα εἰς τὸ στόμα τῆς ἄλεποῦς.

Σημαίνει ἡ παροιμία ὅτι καὶ ὁ πονηρὸς εἰμφορεῖ νὰ ἐξαπατηθῇ
ἀπὸ ἐκεῖνον ποὺ ζητεῖ νὰ ἀπατήσῃ.

Συνήθως ἐλέγοντο μόνον αἱ δύο πρῶται φράσεις.

Κουτσλιώτς ἐννοεῖται ὁ πετεινός, μολονότι δὲν ἐχρησιμοποιεῖτο ποτὲ ἡ τοιαύτη ὀνομασία. Δὲν ἀποκλείεται νὰ ἐννοεῖται καὶ κανένα ἄλλο πουλί.

519. Παράθυρο. Ἡ κ'λιὰ παραθύρια δὲν ἔχῃ.

Ὅσα καὶ νὰ φάγῃ κανεὶς δὲν φαίνονται καὶ συνεπῶς δὲν εἰμφοροῦν νὰ τὸ ἀκτιμήσουν οἱ ἄλλοι, ἐὰν δὲν θὰ ἴδωσιν καὶ διαφορετικά τὴν προκοπὴν του.

520. Πατρίς. Ὅπ' ζῆς καὶ πατρίς.

Ὅπου εἰμφορεῖ κανεὶς τὰ ἐξοικονομῆσιν τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἐκεῖ εἶναι καὶ ἡ πατρίς του.

521. Περιπατῶ. Ἐκεῖ ποὺ πορπατοῦνα τὰ ποδάργια,
καὶ δι' βορπατάει ἡ νοῦς.

Περὶ ἀπροσέκτων ἀνθρώπων, ποὺ ἐνεργοῦν χωρὶς νὰ σκέπτονται.

522. Πέτρα. Ὡς ποὺ νὰ πῇ δόξα Πατρὶ
πέτρι ἢ πέτρα καὶ τότε βαρεῖ.

Δι' ἀνθρώπους οἱ ὅποιοι μόνις συνήρχοντο ἀπὸ ἀλλεπάλληλα ἀτυχήματα πάλιν παρουσιαζόντο νέα ἐμπόδια καὶ δυσκολίαι.

523. Ἡ πέτρα ἀκρὰ δὲν ἔχῃ.

Ὡς συμβουλή εἰς τὰ παιδιὰ διὰ νὰ μὴ ρίπτουν λίθους.

524. Πηγὰ ἰνω. — Ποῦ πηγες;

— Καπθενά.

— Τ' ἔκαμες;

— Καδίποτα.

Ὅταν ἀπετύγχανον μετὰ πολύωρον ἀναζητησιν πράγματός τινος.

525. Ὅπ' νὰ πάῃ κανεὶς μαζί τ' τὸ παίρινῃ.

Κατ' ἄλλους τὸ βάσανό του, κατ' ἄλλους τὸ χούϊ του ¹⁾

526. Πήτα. Πότε πῆτα καὶ τινὲς

πότε πῆτα μοναχί.

Περὶ τῆς ὅπωςδῆποτε ἐξοικονομήσεως τῶν πραγμάτων.

527. Πίρω. Ὅ,τ' νὰ πῇς θὰ μεθύσης.

Ὅ,τι καὶ νὰ πάρῃ κανεὶς θὰ στοιχίσῃ πολὺ.

528. Πλενρά. Ἐκαμε τὰ πλενρά τ' μαλακὰ σὰν τὴ γοιλιά τ'.

1) Λ. Τ. Συνήθεια.

Τὸν ἔδειρε πολὺ.

529. *Π λ ο υ τ ο ς. Χτῆσε ὄνομα καλὸ καὶ μὴ πλούτη ἄριστα(Π.Ζ.Α.)*
ἢ *Χτῆσε ὄνομα καὶ μὴ πλούτη.*

530. *Π ρ ί γ ο μ α ι. Καὶ πῶς δὲν ἐπνιγήκαμε*
σὲ τοῦτο τὸ ταξεῖδι,
νὰ τρῶς τὸ μαρουλόφυλλο
καὶ κεῖνο δίχως ξεῖδι;

Ὁ μῦθος εὐρύτατα γνωστός εἰς τὸ Αὐδημίων εἶχεν ὡς ἑξῆς :

Ὁ λύκος, ἡ ἄλεπού καὶ ὁ γαῖδαρος ταξειδεύοντες, διέτρεξαν μέγαν κίνδυνον καὶ ἐσώθησαν ὡς ἐκ θαύματος. Κατόπιν τῆς σωτηρίας των, ἠθέλησαν νὰ ἐξομολογηθοῦν ἀναμεταξύ των, διὰ νὰ καταλάβουν εἰς ποῖον ἀπὸ τοὺς τρεῖς ἦτο τὸ φταίξιμο, ἔνεκα τοῦ ὁποίου διέτρεξαν τὸν κίνδυνον. Καὶ ὁ μὲν λύκος εἶπε πῶς δὲν ἔκαμε καὶ μεγάλα πράγματα εἰς τὴν ζωὴν του, ἐκτός ἀπὸ μερικὰ ἄρνιά ποῦ ἔφαγε, πράγμα τὸ ὁποῖον τοῦ ἐσυγχώρησαν οἱ συντρόφοί του. Ἡ ἄλεπού εἶπε πῶς καὶ ἐκεῖνη δὲν ἔκαμε τίποτε, ἐκτός μόνον ἀπὸ λίγα κοτόπουλα ποῦ ἔπνιξε καὶ ἔλαβε καὶ αὐτὴ συγχώρησιν ἀπὸ τοὺς συντρόφους. Ἦλθε καὶ ἡ σειρά τοῦ γαϊδάρου, ὁ ὁποῖος ὡς μόνον τοῦ ἀδίκημα εἶπε ποῦ ἔφαγε ἓνα μαρουλόφυλλο. Τὸ ἐθεώρησαν σπουδαῖο καὶ τὸν ἐρώτησαν.

— Ἐβαλες τοῦλάχιστον καὶ λίγο ξεῖδι;

Καὶ ὁ γαῖδαρος εἶπε :

— Καὶ ποῦ θὰ τὸ εὑρίσκα τὸ ξεῖδι;

Καὶ τότε θυμωμένοι καὶ ἀγανακτισμένοι ὁ λύκος καὶ ἡ ἄλεπού εἶπαν :

— Ἀκοῦς τὸ μαρουλόφυλλο νὰ φάγῃ δίχως ξεῖδι;
καὶ πῶς δὲν ἐπνιγήκαμε σὲ τοῦτο τὸ ταξεῖδι;

καὶ κατεσπάραξαν τὸν γαῖδαρο.

Ὡς παροιμία ἔχει τὴν σημασίαν τῶν συνεταρισμῶν εἰς τοὺς ὁποίους ὁ εἷς τῶν συνεταίρων λόγῳ τοῦ ἡπίου χαρακτηῖρος του ὅπως δῆποτε θὰ ὑφίσταται τὴν τύχην τοῦ γαϊδάρου, παρὰ τῶν ἐτέρων συναδέλφων του. Καὶ γενικώτερον ἔχει τὴν σημασίαν ὅτι ὁ ἀνίσχυρος θὰ ἀδικεῖται πάντοτε ἀπὸ τοὺς ἰσχυροὺς.

531. *Π ό τ ε. Πότε Σφέτκος πότε Πέτκος.*

Περὶ τῆς κατὰ τὰς περιστάσεις ἀλλαγῆς τοῦ ὀνόματος. Πότε γίνεται (Σφέτκος), πότε (Πέτκος).

532. *Π ο ν λ ί. Τὰ π'λιά¹⁾ μὴ τὰ χέρια.*

1) Πουλιά.

Σημαίνει επιτηδειότητα καὶ μεγάλην ἀξίαν. Ἐλέγετο ἡ παροιμία αὐτὴ εἰς ἔνδειξιν περιφρονήσεως, δηλ. καὶ τὰ πουλιὰ μὲ τὰ χέρια νὰ πιάνη ἀκόμη, δὲν πρόκειται νὰ τὸν λάβῃ ὕπ' ὄψιν καὶ νὰ τὸν ἐκτιμήσῃ.

533. *Π ρ ᾱ γ μ α.* "Ενα προᾶγμα ὥσαμ' ἐκεῖ πὸν προέπ'.

Ἐπόδειξις φιλικῆ περὶ μὴ ὑπερβάσεως τῶν ἐσκαμμένων.

534. *Π ρ ᾱ ξ ι ς.* Τάξ' πράξ' κ' γαῖδρονκατάστασ'.

Διὰ νὰ ψέξουν ἐλαφρῶς ἀκαταστασίαν τινά.

535. *Π ν ρ ὠ θ η κ α.* Αἱ βρωθ' κα¹⁾ ἀπ' τοῦ γήλιο,
θὰ βρωθῶ ἀπ' τοῦ φιδάθ'.

Ἐλέγετο ὅταν κανεὶς δὲν ἔβλεπε καλῶσύνην ἀπὸ τοὺς οἰκείους του καὶ προσεφέροντο, εἰς μίαν δεδομένην στιγμήν, νὰ τὸν ἐξυπηρετήσωσι μακρυνοὶ συγγενεῖς, ἀπὸ τοὺς ὁποίους δὲν ἀνέμενε καὶ δὲν ἤλπιζε στοργήν.

536. *Π ω λ ῶ* Πούλα με²⁾ γὰ νὰ μὴ σε π'λήσω.

Διὰ κάτι τὸ ὅποιον ὑπῆρχε κίνδυνος νὰ βρωμήσῃ καὶ νὰ καταστρέψῃ ἐξ ὀλοκλήρου τὸν ἔμπορόν.

537. *Ρ ι χ ν ω.* Τόρξ' ἡ Κ'νέλ'ς.

Τὴν ἔλεγαν εἰς τὰ παῖδιά, τὰ ὅποια, πρὸς ἀποφυγὴν τῆς τιμωρίας, ἰσχυρίζοντο ὅτι δὲν ἔκαμαν ἐκεῖνα τὴν ζημίαν (δὲν τὸ ἐρριξαν ἐκεῖνα, ὅ,τιδήποτε καὶ ἄν ἦτο) ἐνῶ ἦτο βέβαιον ὅτι τὴν ἔκαμαν ἐκεῖνα, διότι Κ'νέλ'ς (Κουνέλης) ἦτο ἀνύπαρκτον πρόσωπον.

538. *Σ α κ κ ο ὑ λ ι.* Ἰγὼ στοὺ σακκούλι δι βαίνω.

Δὲν εἶναι εὐκόλῳ νὰ ἐξαπατηθῶ.

539. *Σ ε ι ω.* "Οταν σοῦσαν τὴν ἀχλάδα,

ὅσοι τύχαν τόσοι φάγαν.

ἢ ὅσοι λείχαν τόσοι φάγαν

Περὶ εὐκαιρίας, ἡ ὁποία πρῆλθεν.

540. *Σ κ ά φ η.* Ἡ σκάφ' εἶναι ζητιάνα.

Τὴν ἔλεγαν αἱ οἰκοκυραὶ ὅταν εἶχαν ὕπ' ὄψιν πῶν νὰ πλύνουν ὀλίγα, ἀλλὰ κοντὰ εἰς τὸ ἓνα ἔπλυναν καὶ τὸ ἄλλο καὶ ἀπησχολοῦντο πολλὴν ὥραν εἰς τὴν ἐργασίαν αὐτὴν χωρὶς ἐξ ἀρχῆς νὰ ἔχουν τὴν πρόθεσιν.

541. *Σ κ ο ὑ φ ι α.* —Τί σὲ πρέπει κασιδιάθ'.

—Μαργαριταρένια σκούφια.

Περὶ παραλόγων ἀξιώσεων ποὺ ἔχουν μερικοί.

1) Π υ ρ ὠ θ η κ α=ξεστάθηκα.—2) Πώλησέ με.

542 Σ κ ύ λ ο ς. "Ἐνα σκύλο, πὸν θά δουε βάνης μὶ τοὺ ζόρ',
τί φύλαμα θά σ' κάμ';

Διὰ τοὺς ἐργαζομένους μὲ ἀπροθυμίαν.

543 Τοὺ γὰρ τοὺ σκύλου, ἐκεῖ π' θά τ' ῥίξης πέτρα, ῥίξ' τ' κόκκαλο
Διὰ τὴν ἀναγκαίαν περιποίησιν ἀνθρώπων ἐπικινδύνων.

544. Σ π α ν ό ς. Εἶδα κι' ἄλλι σπανοί, ἅμα εἶχانا κι' ἀπὸ
καμμιὰ τρίχα.

ἢ Κι' ἄλλι σπανοί, μ' εἶχνα κι' ἀπὸ καμμιὰ τρίχα.

Περὶ ἐξαιρετικῶν φιλαργύρων.

545. Σ τ ρ α β ό ς. Ποιὸς στραβὸς δι' θέλῃ τὰ μάτια τ'.

"Όταν δὲν ἠδύναντο νὰ ἀποδεχθοῦν τὰ προσφερόμενα ὑπούλως,
τὰ ὁποῖα φαινομενικῶς μόνον ἦσαν ἐπωφελῆ.

546. Σ υ λ λ ο γ ί ζ ο μ α ι. Σ' λουγίεται σὰ δὸν γαστὴν π' θά γλάσ'.
Διὰ τὰ παιδιὰ, ὅταν ἠρωτῶντο καὶ δὲν ἀπήντων, εἴτε λόγῳ ἐνο-
χῆς εἴτε λόγῳ ἀμηχανίας.

547. Σ υ ν α ν α σ τ ρ ο φ ή. "Ἡ κακία συνανάστροφῇ φθείρει χοη-
στὰ ἤδη.

καὶ Πές μου ποιά εἶναι ἡ συντροφία σ' νὰ σὲ πῶ τὴν ἀνθρωπιά σ'.
ἢ Πές μου μὲ ποῖον συναναστρέφῃσαι νὰ σὲ πῶ τί εἶσαι.

548. Σ υ ν τ ρ ο φ ι ά. "Ἡ συντροφία ἅμα ἦδانا καλὸ πρᾶμα,
θᾶχανα ἢ δυὸ ἄδιε³⁾ μὲν γναῖκα.

549. Σ τ ά ρ η. Τέτοια στάνῃ τέτοιο τυρὶ κάνῃ.

Ἀναλόγως τῆς καταγωγῆς ἐνός ἐκάστου εἶναι καὶ τὰ ἔργα του.

550. Τί μ ι ο ς. Κάλλιος τίμιος θάνατος παρὰ ἀτιμῇ ζωῇ.

551. Τ ι μ ή. "Ἡ τιμὴ τιμὴ δὲν ἔχῃ, κι' χαρά στον πὸν τὴν ἔχῃ.

552. Τ ρ ω γ ω μ α ι. "Ἐνας π' θέλῃ νὰ τρώγεται,
μὶ τὰ ροῦχα τ' τρώγεται.

Διὰ τοὺς φιλέριδας.

553. Τ ρ ω γ ω. "Ἐσεῖς θὰ φᾶτε τ' μεγ' ἰλ' τ' βαπάρα³⁾

Ἀντεγκλήσεις μεταξὺ συναγωνιζομένων. Θὰ ζημιώσουν πολὺ.

554. Θὰ σὲ φάω σὰ μαρούλι.

Ἀπειλή.

555. Τ σ έ π η. Εἴν' ἡ τσέπ' τ' τρύπια.

Περὶ σπατάλων ἀνθρώπων, ποὺ δὲν ἠμποροῦν νὰ ἀποταμιεύσουν.

1) Θὰ εἶχαν. - 2) Ἄνδρες. — 3) Φαγητόν. Ἐγίνετο μὲ ὀλίγα φασόλια καὶ πολὺ
ξύδι. Ἐβαζαν μέσα καὶ ἀλεῦρι καὶ κρομμύδια ψιλοκομμένα (σύβρασι).

556. Ὑπομονή. Ἡ ὑπομονὴ ἀνγκάει τὰ πάντα
ἢ Ὅποιος ἀπόμεινε¹⁾ τὸν Κύριο εἶδε.
καὶ Ἡ ὑπομονὴ βασιλέβ.

557. Φαγητόν. Τὸ φαῖ κάμινι φαρόν
Διὰ τοὺς καλοθρεμμένους ἀνθρώπους.

558. Φέξις. Στ' λιόξ' κὶ σ' φέξ'.
Ἄραιά καὶ ποῦ.
Ἀρχεῖον Β'. 173.

Στὴ χάσ' κὶ στὴ βρέξ'.

559. Φέσις. Κατὰ τὸ φέσ' κὶ τοὺ γαροῦφαλο.
Περὶ τῆς ἀρμονίας τῶν πραγμάτων.

560. Φιλάργυρος. Τ' φίλαργυρον τὸ βγόν,
στ' χαροκόπ' τὰ χέρινα.

Τῶν φιλαργύρων ἡ περιουσία περιέρχεται εἰς κληρονόμους σπατάλους, οἱ ὅποιοι διασπαθίζουν αὐτήν.

561. Φίλος. Σὰν κ' ἐμᾶς κὶ οἱ φίλοι μᾶς
κὶ τὰ ζουμπιθεριά μᾶς.

Διὰ τρίτους, εἰς ἐνδείξιν περιφρονήσεως.

562. Φτύω. Ἐκεῖ π' θά φτύσ' ἕνας, στεγνών'.
Ἐκεῖ π' θά φτύσῃ πολλοὶ γένεται γιόλα²⁾.
καὶ Οἱ πολλοὶ τὸν ἕνα τονὲ κάμνα³⁾
ἢ ἕνας τὸ πολλοὶ δι' μπορεῖ νὰ τσοὶ κάμ'.

Περὶ τῆς ἀποτελεσματικῆς ἐνεργείας τῶν πολλῶν.

563. Φυλάχω. Ὅποιος φυλάει τὰ ροῦχα τ' ἔχῃ τὰ μ'σά.
Ὅταν κανεῖς θὰ προφυλάσσηται καὶ ἐν ὥρᾳ καταστροφῆς θὰ
περισώσῃ κάτι.

564. Φωτιά. Ὅπ' πέσ' ἡ φωτιά ἐκεῖ καίει.
Ὅτι οἱ πλησιέστεροι συγγενεῖς ὑποφέρουν.

565. Χαρτοπαίκτης. Τ' χαρτοπαίχτ' ἢ γναῖκα, ἀπὸ βραδὺ
εἶναι πλούσια κὶ τὸ πονηρὸ φτωχιά.

Δὲν πρέπει νὰ χαίρεται κανεῖς ἀπὸ κέρδη ποῦ ἀπέκτησεν ἐκ τῆς
χαρτοπαιξίας.

566. Χελωνάκι. Τ' ἀχειλωνάκι μ' τὸ καλομούτσ'νο
Περὶ τῆς ἀγάπης ποῦ ἔχουν αἱ μητέρες πρὸς τὰ τέκνα των, ἔστω
καὶ ἐὰν αὐτὰ εἶναι δύσμορφα.

567. Χέρια. Μὲ ξένα χέρια φίδια νὰ μὴ πιάνς.
ἢ Μὲ ξένα χέρια φίδια νὰ πιάνς.

1) Ὑπέμεινε.—2) Λ.Τ. Λίμνη.—3) Πλούσιον, νοικοκύρην.

Νὰ μὴν ἐμπιστεύεται κανεὶς τὰς ὑποθέσεις του εἰς ἄλλον.

568. *Χορός. Τώρα π' μπῆκες στὸν χορό,
θέλεις δι' θέλεις θὰ χορέψης*

Προτροπὴ νὰ φέρουν εἰς πέρας ἔργον τι ποὺ ἀνέλαβον.

569 *Χορλιάρα. Ἡ σάρα καὶ ἡ μάρα καὶ ἡ τρύπια ἡ χονλιάρα.*

Περὶ συναθροίσεως παντοειδῶν στοιχείων, ἰδίως ἐκ τῶν κατωτάτων στρωμάτων.

570. *Χρεωστῶ. Ἐκεῖ π' μᾶς ξτούσανα ¹⁾ πῆραν κι τὸν βῶδ' μας.*

Περὶ τῶν διφορουμένων λογαριασμῶν, ὅπου συνέβαινε συνήθως ἐκεῖνοι ποὺ ἐχρεώστοῦσαν νὰ βγαίνουν περισσότερο κερδισμένοι.

571. *Χριστός. Κατοῦρσε ἡ Κ' στός.*

Περὶ ἀφθονίας ἐνὸς πράγματος.

572 *Χώρα. Χώρα Ἐτός ¹⁾ χώρα Παναγία.*

Ἐλέγετο καὶ ἐρωτηματικῶς, δι' ἀνθρώπους οἰκείους οἱ ὅποιοι ἐδείκνυν χωριστικὰς τάσεις. Συνήθως ἐλέγετο δι' ἐπουσιώδη πράγματα.

573. *Ψαλλίδι. — Μὴ τὸ ψαλλίδ' θερίζ' να.*

Περικοπὴ παραμυθιοῦ, κατὰ τὸ ὅποιον ἦτο μία γυναῖκα ποὺ ἰσχυρίζετο ὅτι θερίζουν μὲ τὸ ψαλλίδι καὶ ἔχ' μὲ τὸ δρεπάνι. Ὁ ἄνδρας τῆς ἀπὸ τὸν θυμὸν του τὴν ἐπῆγεν εἰς τὴν θάλασσαν νὰ τὴν πνίξῃ καὶ αὐτὴ ἐνῶ ἐβυθίζετο ἐβγάζε ἀπὸ τὸ νερὸ ἔξω τὰ δύο τῆς δάκτυλα καὶ ἔδειχνε εἰς τὸν ἄνδρα τῆς πῶς θερίζουν μὲ τὸ ψαλλίδι.

574. *Ψεῦμα. Σὰ μὲ δγῆς, τὸ κάμνω ψέμματα.*

Ἡ δὲ μὲ δγῆς τὸ κάμνω ἀλήθεια

Διὰ μερικοὺς ποὺ εἰς τὰ ἀστεῖα ἀφαιροῦν κάτι ἀπὸ τὸν ὅλλον καὶ ἐὰν δὲν γίνον ἀντιληπτοί, τὸ κρατοῦν διὰ λογαριασμὸν τῶν. Ἐλέγετο ὅταν ἐγίνετο ἀντιληπτός.

575. *Ψυχὴ. Νὰ πάῃ ἡ ψυχὴ τ' στοῦ χωράφ'.*

Ἐλέγετο ἀπὸ τὰς μητέρας εἰς τὰ παιδιὰ, ποὺ ἐβιάζοντο νὰ φάγουν ζεστὸ τὸ φαγητόν τῶν ἢ τὴν πῆταν.

ΕΥΣΤ. ΖΗΣΗΣ

1) Ἐχρεώστοῦσαν.—2) Χριστός.